

Havlíčková Kysová, Šárka

Hamlet jako člověk rozumu i emoce

Theatralia. 2022, vol. 25, iss. 2, pp. 172-174

ISSN 1803-845X (print); ISSN 2336-4548 (online)

Stable URL (DOI): <https://doi.org/10.5817/TY2022-2-13>

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/digilib.77256>

License: [CC BY-NC-ND 4.0 International](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/)

Access Date: 27. 11. 2024

Version: 20230120

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

Hamlet jako člověk rozumu i emoce

Šárka Havlíčková Kysová

William Shakespeare. *Hamlet*. Překl. Filip Krajník. Vlastním nákladem překladatele. 2022. 238 s.

ISBN 978-80-11-01890-0.

[reviews]

Anglista a bohemista Filip Krajník z Masarykovy univerzity, který kromě jiného vyučuje alžbětinské drama a vede výzkumný projekt zaměřený na drama období anglické restaurace, letos vydal vlastním nákladem svůj překlad *Hamleta* Williama Shakespeara. Dovolují si začít recenzi tímto prostým sdělením, abych zahнала klišé typu „odvážný počin“ či „překladatelská výzva“, která se do recenze nového českého překladu zákonitě a až urputně loudí.

Krajník označil vydání jako „studentské“, což ovšem nemá nijak implikovat zjednodušování jakéhokoliv druhu. A také k ničemu takovému při vzniku překladu či přípravě k jeho publikování nedošlo. Textu překladu Shakespearovy hry předchází kapitoly „Slovo překladatele“ a precizně formulovaná „Ediční poznámka“ (53–56), mezi nimiž je vložena důkladná Krajníková studie zaměřená na kontext vzniku díla a analýzu klíčových dramatických situací hry. Publikaci zakončuje krátký oddíl nazvaný „O autorech svazku“ (235–238), v němž Krajník čestně představuje kromě sebe i své kolegy, kteří mu s překladem či jeho vydáním pomáhali. Tato část obsahuje krátké medailonky, v nichž jsou odborné kompetence zúčastněných akademiků vyvažovány střípky informací o jejich volnočasových aktivitách, a to v rámci relevance odpovídající stylu akademickému humoru.

Za základ svého překladu použil Krajník druhé kvartové vydání. Kombinuje však všechny tři autoritativní verze hry (první a druhý kvart i následující folio), ačkoliv je k tomuto přístupu kritický (55). Do základu verze z druhého kvartu tak vsunuje pasáže z prvního kvartu a z folia, přičemž vsuvky zviditelňuje a komentuje v poznámkovém aparátu. Srovnáváme-li s originálem (např. THOMPSON a TAYLOR 2006), lze vysledovat bystré převádění konceptů z anglického originálu do češtiny. O důkladném porozumění textu v různých interpretačních souvislostech, které nabízí, svědčí i přiměřeně rozsáhlý poznámkový aparát, jakoby stále pamatující na studenty – a co jsou schopni při jednom ze svých prvních setkání s textem vstřebat. Některé překladatelovy úvahy i znalosti dobových reálií jsou navíc s přesvědčivou argumentací doloženy v doprovodné studii. Například komentář překladatelské volby zájmen, která odkazují k postavě Ducha (29–30 a dále), svědčí o promyšlení volby českého lexika především z hlediska dramatické koncepcí. Krajník tak poukazuje na význam motivu zjevení i na historicky originální chování ducha jako postavy dramatu.

Překlad i ediční zpracování textu jsou provedeny pečlivě a fundovaně. Předností vydání je úvodní studie s názvem „Svár rozumu a emoce v Shakespearově *Hamletovi*“ (17–50), která obsahuje jak podstatné

informace o díle samotném, tak možnosti interpretace textu. Zabývá se rovněž například dějinami interpretace hry, zejména v oblasti motivace jednání postav, samozřejmě hlavně Hamleta. Krajník například uvážlivě argumentuje proti někdy až labilně pojímanému, zejména pak v režijní a herecké interpretaci, uvažování Hamleta nad smrtí či možností sebevraždy (33). Krajníkův důsledný a kritický přístup je patrný v celém textu. Jako emblematický příklad lze uvést překlad (převod?) „To be, or not to be...“ jako „Tak mám, nebo ne...“ Co by na první pohled mohlo vypadat jako snaha o extravagantní výstřel do české shakespearovské překladatelské tradice, je tak dle mého názoru naopak důkazem citlivosti ke komunikovanému významu, vynikající znalosti angličtiny – včetně její (nejen) dobové pragmatiky – a ohledu na divadelní (tj. ne pouze literární) povahu textu.

Krajník nejen varuje před vytrháváním pasáží (pochopitelně zejména slavného Hamletova monologu) z kontextu hry, ale také zdůrazňuje a interpretuje *Hamleta* především prostřednictvím dramatické situace (zejm. 43 a dále). Za příklad mohou sloužit jeho rozbory vztahů mezi postavami, pozorná charakteristika jedné z výchozích situací hry na základě „fokalizace“ Hamletova vztahu k matce či relevantní výchozí kontextualizace postavy Hamleta – jeho studentství (27). Za jednu z nejzdařilejších pasáží považují rozbor emocionální stránky a motivace Hamletova jednání. Krajník upozorňuje, že jejím jádrem není až nepřiměřený smutek nad smrtí otce. Hamlet dle

jeho výkladu „od počátku bojuje s jinou emocí, kterou je zlost“ (24). Předně z hlediska pedagogického si také cením pasáží, které poukazují na proměnu světa či Božího řádu v Hamletově době, čímž vykládají možné další pohnutky k jednání postavy. Nabízelo by se v této souvislosti pozastavit se nad možnostmi výkladu problematiky v kontextu diskuze o manýrismu, do níž například v našem kontextu nedávno inspirativně přispěl muzikolog a klasický filolog Pavel Sýkora, jenž uvažoval kromě jiného o Shakespearově *Hamletovi* (SÝKORA 2017). Z hlediska kontextového ukotvení hry je dále rovněž zásadní Krajníkův výklad Hamletova jednání v souvislostech dobové dramatiky (39) atd.

Publikace je také pečlivě zpracována redakčně (odpovědná redaktorka Anna Míkyšková). Zaměření především na studentského čtenáře je znát ve svěží ilustraci na obálce (a v jejích ozvěnách i uvnitř knihy) Kateřiny Fürbachové, v nichž prosvítá aluze na dílo Alfonse Muchy i trocha smutné morbidity. Toto výtvarné pojetí je hladce propojeno s jednoduchým, seriózně vyhlížejícím grafickým designem sazby Jakuba Rejlka.

Krajníkovy vydání vlastního nového překladu *Hamleta* s důkladnou a čtivě napsanou doprovodnou studií je sice obecně dedikováno studentům, ale je zároveň fundovanou odbornou prací překládanou a psanou pěknou, ke čtenáři vstřícnou češtinou, která zpřístupňuje *Hamleta* komukoliv, kdo má zájem porozumět světu alžbětinského divadla či i světu kolem nás.

Bibliografie

SÝKORA, Pavel. 2017. Shakespeare – Monteverdi – Kepler: Pokus o stanovení paralel při hledání kosmického řádu světa [Shakespeare – Monteverdi – Kepler: An Attempt to

Determine Parallels in the Search for a Cosmic World Order]. *Opus musicum* 49 (2017): 6: 6–28.

THOMPSON, Ann and Neil TAYLOR (eds.). 2006. *Hamlet. The Arden Shakespeare*. London: Bloomsbury, 2006.

